

Davka na pivu plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 2-52
Nemškem	"	" 71
Angleškem	"	" 6-50
V združenih državah	"	" 2-78
Davka na žganje plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 2-90
Ogrskem	"	" 3-81
Nemškem	"	" 2-65
Francoskem	"	" 6-78
Angleškem	"	" 9-13
V združenih državah	"	" 7-49

Davka na sladkor plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 3-59
Ogrskem	"	" 1-46
Nemškem	"	" 2-24
V Italiji	"	" 1-84
Na Francoskem	"	" 2-40
Angleškem (colnina)	"	" 3-11
V združ. drž. (colnina)	"	" 2-83

Davka na sol plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 1-53
Ogrskem	"	" 1-52
Nemškem	"	" 87
Francoskem (colnina)	"	" 71

Druge države nimajo davka na sol. Prejemo še nekaj direktnih davkov:

Zemljiškega davka plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 1-73
Ogrskem	"	" 2-90
Nemškem	"	" 70
V Italiji	"	" 2-38
Na Francoskem	"	" 2-15
Angleškem	"	" 38

Davka na poslopja plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 2-99
Ogrskem	"	" 1-13
Nemškem	"	" 34
V Italiji	"	" 2-28
Na Francoskem	"	" 3-22
Angleškem	"	" 93

Dohodninskega davka plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 1-92
Ogrskem	"	" 1-51
Nemškem	"	" 6-82
V Italiji	"	" 7-41
Na Francoskem	"	" 2-06
Angleškem	"	" 15-14

Obrtniškega davka plačujejo:		
Na Avstrijskem	vsaka oseba	markov 2-89
Ogrskem	"	" 2-53
Nemškem	"	" 34
V Italiji	"	" 42
Na Francoskem	"	" 2-82
Ruskem	"	" 1-20

Delegacije so sklicane za 8. oktobra t. l. v Budimpešti. Dnevni red je zelo važen. Gotovo se bodo tudi glede nemirov na sp. Štajerskem in Kranskem govorilo.

Zopetno zvišanje cen premoga (Steinkohle) se zgodi s 1. oktobrom t. l. To zvišanje bode znašalo pri trboveljskem svitem premogu 28 h za met. cent, pri trboveljskem gris-premogu 24 h. V mali razprodaji bode torej znašala premogova cena 3 K odnosno 2 K 72 h za meterski cent (100 kilogramov). Pibersteinski premog se zviša za 28 h, grob-gris-premog za 32 h. Tudi premogovi kricketi se zvišajo za 10 h pri 100 komadih. Kakor se vidi, rastejo cene vseh življenjskih sredstev na naravnost neznojni način. Ako pa kmet kaj zahteva, se pravi takoj, da je — oderuh . . .

Deželno-zborska volilna preosnova za Štajersko je v načrtu že predložena. Glavne poteze načrta so: 1. Virilni glasovi se zvišajo za dva. — 2. Kurija voleposesnikov ostane kakor doslej. — 3. Zastopstvo trgovske in obrtne zbornice ostane kakor doslej. — 4. Mandati v razredu mest in trgov se zvišajo za 7, v onem kmetijskih občin za 4 in v splošnem razredu za 2. Število mest deželnih odbornikov se zviša za 1 na 7. To so poglobilne točke preosnove, s katero pač nobena stranka ne bode zadovoljna.

Preosnova žganjarine in kmetijstvo.

Desetega dne julija t. l. predložila je vlada državni zbornici osnutek povelja, ki zadeva preosnovo žganjarine. Davčni nastavek je bil doslej v obeh državah polovicah različen in sicer je bil na Ogrskem za 10 kron

večji ko v Avstriji. Nameravana reforma pa hoče ta razloček izravnati na ta način, da se v Avstriji zviša žganjarina za 50 kron, na Ogrskem pa za 40 kron pri hektoltru; tako bi znašala daca v obeh državah polovicah za hektoliter enako, namreč 140 K. Tudi razloček med kontingentiranim in nekontingentiranim špiritom je v Avstriji in na Ogrskem enako velik; znaša namreč 24 K. Nadalje se bo dognal kontingent po obojestranskem konzumu. Tozadevne predloge so soglašale v načelih in tudi v podrobnostih.

Povdarjati je še treba, da se bodo dohodki iz zvišane žganjarine baje porabili za popravilo in zboljšanje posameznih deželnih financ. Posamezne kronovine so že sedaj dobivale določen del žganjarine. Ko se je namreč leta 1901, zvišala žganjarina od 70 do 90 v za liter, je prišel večji dohodek iz nje posameznim kronovinam v blagajne. Skupno je ta vsota vsako leto okoli 192 milijonov kron. Ta delež, ki ga naj dobivajo dežele, pa se hoče še zvišati in sicer na ta način, da dobijo delež od vsakega litra 100% alkohola po 50 v. Žganjarina naj znaša v bodoče za kontingentiran špirit 140 v za liter; od tega dobijo dežele 50 v ali 35-72 odstotkov, država pa ostalih 90 v ali 64-28 odstotkov.

To so na splošno temeljna načela nameravane preosnove. Kakor pa se mora priznati, da je poprava denarnega stanja posameznih kronovin nujno potrebna, tako je tudi potrebno, da zavzamejo zastopniki avstrijskega kmetijstva ob tej priliki stališče k vprašanju žganjarine in da zahtevajo, da vlada na tem polju upošteva njihove zahteve.

O srednji odbor kmetijske družbe je to potrebo dobro spoznal in je s svoje strani storil potrebno v tej stvari, posebno, ker se je na vseh zborih in sejah govorilo o žganjarini in ker se gre tukaj res za vprašanje, ki je zelo važno in pomembno za veliko število kmetijskih gospodarstev. Najbolj se pritožujejo kmetje zaradi tega ker se določbe o izdelovanju davka proste žganjice za domačo rabo večkrat prestrogo rabijo in ker se jih pri tem večkrat naravnost šikanira. Vedne tožbe in pritožbe v tej stvari so imele res ta uspeh, da je finančna uprava navsezadnje dovolila par olajšav. Ali njih vrednost nikakor ni taka, da bi se z njimi odpravile vse nepravilnosti. Med zahtevami, ki se bodo morale najprej upoštevati, je posebno ona, ki govori o znižanju žganjarine za ono žganjico, ki se izdelava doma pridelanega sadja in jagod; sem se po svoji snovi lahko štejejo tudi ostanki pri izdelovanju sadjevca in vina.

Da je ta zahteva popolnoma upravičena in v gospodarskih razmerah posestnikov utemeljena, to se takoj vidi če pomislimo, da se mora v zelo rodnih letih — kakor letos, če ne pride kaj vmes — ono sadje, ki se, ker ga je pač preveč, ne more prodati, na nekak način porabiti. Ta potreba postane za nas tembolj nujna, ker je naš izvoz sadja na Virtembersko zaradi velikanskih voznik skora popolnoma onemogočen. K temu še pride da bo nova vinska postava izdelovanja tropinskega vina ali pikole popolnoma onemogočila, ker popolnoma preprečuje prodajo takega vina; na vsak način pa bo izdelovanje vina iz tropin zelo omejeno. Vinorejci so zaradi tega prisiljeni, porabiti ostanke pri izdelovanju vina za žganje, če nočejo teh ostankov kratkoma vroči na gnoj.

Straš finančne uprave, da bi se z znižano žganjarino pomanjšali državni dohodki, je že iz tega vzroka neopravičen, ker bi se potem danes popolnoma opuščeno žganje sadja in vina začelo delati v mnogo večji meri, tako da bi se dohodki države nasprotno zelo povečali. Isto naziranje zastopa tudi spomenica mariborske podružnice kmetijske družbe, o kateri se je posvetoval sadjerejski odsek družbe.

Popolnoma neopravičljiva pa je neprimerno zvišana žganjarina, ki zadene male kmetijske žganjarje v primeru z velikimi gospodarskimi žganjarjami in industrijskimi žganjarjami za špirit, dvakrat neopravičljiva za to, ker lahko te velike žganjarije porabijo vsa sredstva, da jim pride izdelovanje kolikor mogoče ceno. Kmetijske žganjarije pa si pomagajo le z zelo pristopimi pomočmi in imajo že zaradi tega slabše stališče.

Par primerov iz prakse nam bo to dokazalo. 100 kg jabolok da v najugodnejšem slučaju 12 l žganjice s 50%. Davek za to žganje znaša šestkrat 90 v=5K 40 v. Če odračunamo od tega davek, ostane 9 K, a tudi ta vsota se zmanjša, ker moramo računati dva in drugo, kar se rabi za žganje. Rezultat pa je še mnogo slabši, če primerjamo gospodarske in industrijske žganjarije z malimi žganjarjami naših kmetov. Iz 100 kg pšenice se dobi povprečno 60 l žganjice s 50%, iz 100 kg krompirja 18 do 20 litrov 50% špirit. Če hočemo dobiti torej ravno toliko žganja, moramo zažgati petkrat več jabolok kakor pa pšenice. Če računamo za meterski stož pšenice 25 K, potem bi veljalo 5 meterskih stožev jabolok 25 K ali 100 kg jabolok ima vrednost 5 K, če hočemo dobiti iz njih isto množino 50 odstotnega alkohola.

Da v takih razmerah kmet ne more žgati sadja, temu se pač ni treba čuditi.

Če primerjamo krompir in sadje, vidimo, da moramo vzeti za polovico več sadja ko krompirja, če hočemo z njega izžgati isto množino žganjice, torej dobimo iz 100 kg krompirja toliko žganja, kakor če zažgemo 150 kg sadja. Če računamo za 100 kg krompirja 6 K, potem znaša v tem slučaju vrednost jabolok 4 K.

Iz vsega tega se vidi, da se mora v obdačevanju žganja izravnati velik, neopravičen razloček med velikimi industrijskimi in malimi kmetijskimi žganjarjami.

To se glavne misli vloge, ki jo je izročil osrednji odbor naše domače kmetijske družbe o priliki pričakovanih pogojev o predlagani reformi žganjarine in državnem zboru vodstvu proste agrarne zveze, vodstvu nemške agrarne stanke in vsem državnim poslancom štajerske dežele s prošnjo, naj uveljavijo pri posvetovanju

o nameravani predlogi postavbe upravičeno željo kmetovalcev, da se dosedanja, po vsebini alkohola zaračunjena žganjarina pri žganju doma pridelanih jagodnih sadežev, iz tolke in vina, iz ostankov pri stiskanju in vretju sadjevca in vina zniža na poprejšnjo vsoto.

V tej vlogi je osrednji odbor opozarjal tudi na to, da se naj pri tej priliki dela na to, da se v novi postavi kmečke žganjarije (ali davka proste z določenim kontingentom, ki naj znaša, kakor na Tirolskem, po možnosti 112 l na leto, ali obdačene) ločijo popolnoma od gospodarskih in industrijskih žganjarij in naj se za kmetijske žganjarije ustvarijo posebni postavnji predpisi.

Sedaj pa je naloga državnega zbora in poslancev, da zastopajo agrarne zahteve na ta način kakor smo ga zgoraj opisali.

Gospodarske.

Donesek k rešitvi vprašanja o porabi sadja.

Letošnje sadno leto sicer povprečno ne bo tega držalo, kar je izprva objubljalo. Povprečno bomo pa jabolkih imeli komaj srednje velik pridelek, pri hruskah pa celo precej slab. Dasi so bili sadni nastavki takobogati in gosti, da smo si bili že skoro v skrbeh, kam s tolikim sadjem, vendar postaja ta skrb sedaj vedno manjša in bi, če prav premislimo vse položaj, bila celo nepotrebna. Ker je šlo precej drugih sadežev v nič, bi morali ravno od letošnjega sadja pričakovati, da nam ne bo le priboljšek, ampak naravnost hrana. Sveže sadje ima vendar skoro polovico toliko redilne vrednosti ko krompir, suho pa celo dvakrat toliko. Med sadjereji bi se ga moralo porabiti več, ko se ga je dosedaj, tako svežega, kakor suhega, ki je bilo nekaj jako važna domača hrana. V glavnem pa sedaj porabimo sadje na dva načina: ali sveže ali pa naredimo ž njega sadjevec. Ker se sveže sadje vse vrst, ki jih imamo na Štajerskem, dolgo sveže ohrani, lahko sveže sadje rabimo na pol leta in ga v tem času porabimo velikanske množine. Pazite se mora tudi na to, da se postavi na trg le zdravo, sveže sadje in da se manj vredno, poškodovano porabi na drug način. S tem bi se doseglo več ugodnosti: 1. Ne bi se več ponujalo toliko svežega sadja in za ponujano, res dobro sadje bi se cena zvišala. 2. Za zdravo, trpežno sadje bi se lahko našli kupci, njegova vrednost bi se povzdignila in konzum bi se osiguril. 3. Mnogo tisoč meterskih stožev sadja, ki sedaj neizbrano gre v nič, bi se narodovemu gospodarstvu ohranilo. 4. Sadjarji bi imeli iz tega večji dohodek, ko pa če prodajo vse skupaj za mrtvo ceno.

Skrbno pobiranje in pazljivo izbiranje sadja sta torej prva pogoja, da se uredi sadjereja dobičkonosno. Boljše se porabi kot namizno sadje, slabše pa za sadjevec. Za vse slučaje pa bi gospodinjje lahko tudi manj vredno sadje ohranile dalje porabno, a o tem ne bomo govorili, ker je to stvar gosposkinjstva. O važnosti izdelovanja sadjevca je vsakdo prepričan, posebno če pomislimo, da velja v sadjevcu kilogram sadja povprečno 10 do 12 v, dočim prodajajo kilogram svežega sadja v zelo rodnih letih po 6, da celo po 2 v. Če se izvažajo sadjevec vagon za 600 K ali še manj, to nikakor ni na korist deželi. Že v deželi sami se porabijo velikanske množine sadjevca. Vsak gospodar rabi za svoje domače, za posle in delavce velike množine te pijače. Brez pijače danes v mnogih krajih ni mogoče dobiti delavcev in tudi ljudje pri hiši želijo, najsi se jim tudi pravi, da je alkohol strup, kako »močno« pitje. In tega jim ne bo nihče zanemarlj, kdor ve, koliko trpijo in kako se izpostavljeni raznim vremenskim nezagodam. Osvežujoča pijača dene takim ljudem zelo dobro, zviša njihove moči in se na ta način izplača. To velja posebno o nekolicino kiselatnem, ne močno alkoholiziranim sadjevcu. Sadjevca se torej že v kmetijskih obratih zelo mnogo porabi in lahko računamo na vsako kmetijo po 15 hl na leto. Ker si ga moramo oskrbeti povprečno za tri leta naprej, potem porabi vsaka kmetija v tem času 45 hl. Če štejemo samo število kmetij v c. kr. kmetijski družbi in teh je 10.000, potem porabijo te v dobrih, sadnih letih 450.000 hl sadjevca, za katerega treba okoli 9000 vagonov sadja. A s tem je še le malo število kmetij preskrbljenih in koliko jih še je! Razen tega porabijo zelo mnogo mošta krčmarji, tudi se ga precej izvažajo. Ali pa se s tem pokrije vsa potreba? Navadno pač ne. Če že ne prvo leto po rodnem sadnem letu, gotovo pa primanjkuje drugo leto v vseh kmetijah sadjevec. Tako se oprimejo ljudje žganjice, ki njihove poželjenje po alkoholu sicer zelo ceno uteši, ki pa ima za to zelo hude posledice. Dokaz, da niti zase sadjereje ne izdela dovolj sadjevca, je tudi v dejstvu, da se ravno kmetje, ki so za ničevno ceno zavrgli svoje sadje, zelo zanimajo za razna sredstva, s katerimi se narejajo vinske pijače, n. pr. letos za »mostin«, da nosijo denar špekulantom in na tak način oškodujejo prodajo svojega blaga in blaga svojih stanovskih tovarišev. Dokler se kaj takega godi, ni mogoče govoriti, da imamo preveč sadja in preveč sadjevca.

Na Štajerskem se prideluje mnogo sadjevca, to se mora reči. Da pa se ga ne prideluje dovolj, za to imamo precej različnih vzrokov. Pred vsem je krivo tega večkratno pomanjkanje posede, glaven vzrok pa tiči v tem, da se izdeluje pri nas sadjevec, ki se ne drži dolgo in ki ni pripraven za promet. Tukaj hočemo govoriti samo o zadnjem vzroku.

Za hitro rabo zadostuje sadjevec, ki se, večkrat pomešan z vodo, izdeluje kakor doslej iz trebljenega in svežega sadja. Za klet in za prodajo pa moramo izdelati boljše in trpežno blago. Če prilijemo sadjevcu